

VASA KYRKLIGA SAMFÄLLIGHETS MILJÖPROGRAM

2025-2027

EV.LUTH. KYRKAN I VASA⁺

INNEHÅLL

Inledning	2
Miljösystem	3
Verksamhet och ekonomi	4
Miljöfostran	6
Avfallshantering och cirkulär ekonomi	7
Mat och kök	10
Energi och fastigheter	11
Begravningsplatser och grönområden	13
Skogar och andra naturområden	15
Trafik	16

INLEDNING

Människan är inte enbart en vis härskare över naturen, utan en del av naturen. Naturen är en enastående och unik gåva från Gud. Den här gåvan ska vi värna om. Människan är ansvarig inför Gud för hur hon behandlar naturen. Till den kristna tron hör måttfullhet och en enkel livsstil. Kristendomen är en motkraft till konsumtionskulturen.

Vasa kyrkliga samfällighet har beviljats Kyrkans miljödiplom för perioden 21.12.2022–20.12.2027. Detta program som gäller åren 2025–2027 har uppdaterats våren 2024 av samfällighetens miljöarbetsgrupp. Till sin struktur följer miljöprogrammet den nyaste upplagan av kyrkans miljödiplom från år 2020.

Miljöprogrammet innehåller den kyrkliga samfällighetens och dess församlingars miljömål samt konkreta åtgärder för att nå dessa. Syftet med kyrkans miljödiplom och Vasa kyrkliga samfällighets miljöprogram är att minska och ha kontroll över de skador som verksamheten förorsakar på miljön samt stärka ett hållbart levnadssätt. För att nå målen har man satt upp en tidtabell och utsett ansvarspersoner för åtgärderna.

Vasa kyrkliga samfällighet förbinder sig till de mål som finns i Kyrkans energi- och klimatstrategi En kolneutral kyrka 2030. I Vasa kyrkliga samfällighets energi- och klimatstrategi svarar man på hur Vasa kyrkliga samfällighet arbetar för att nå målen i Kyrkans energi- och klimatstrategi. Miljöprogrammet försäkrar att de uppsatta miljömålen nås. Förverkligandet av målen följs upp och rapporteras årligen av den kyrkliga samfällighetens miljöarbetsgrupp.

Under den kommande diplomperioden planeras en renovering/rivning av ämbetshuset på Skolhusgatan och byggande av ett nytt ämbetshus. Byggprojektet är ett utmärkt tillfälle att beakta cirkulär ekonomi och miljöaspekter samt att på ett föredömligt sätt visa att man åtar sig en ansvarsfullhet som går längre än minimikraven och att man minskar miljöskadorna. Under projektets gång uppkommer flera förändringar vilket ökar betydelsen av kommunikationen kring förverkligandet av miljöprogrammets mål samt hanteringen av de tillfälliga förändringarna.

MILJÖSYSTEM

Centrala aktörer i Vasa kyrkliga samfällighets miljösystem är den kyrkliga samfällighetens miljöarbetsgrupp samt de miljöansvariga som den kyrkliga samfälligheten och församlingarna har valt. Dessutom har hela organisationens personal en betydande roll för miljösystemets verksamhet och att följa miljöprogrammet hör också till alla aktörer i den kyrkliga samfälligheten.

På den kyrkliga samfällighetens intranät och externa webbplats finns egna sidor för miljöarbetet och man informerar om miljöfrågor till personalen via intranätet och andra digitala kanaler. Vid personalmöten tas miljöfrågor upp. Målet är också att ordna utbildning för de miljöansvariga. De miljöansvariga deltar också i Kyrkans miljödagarna samt i rådplägningsdagar och möten för miljöansvariga. Miljöarbetsgruppen ser till att utbildning ordnas för alla anställda och förtroendevalda.

I samfällighetens bokslut och verksamhetsberättelse rapporteras årligen om hur miljöprogrammet har förverkligats.

Miljödiplomet förnyas år 2027. Efter halva diplomperioden (2025) görs en mellanutvärdering för att granska utfallet av miljöprogrammet och ställa upp uppdaterade mål för den återstående perioden. Mellanutvärderingen utförs genom att de olika verksamhetssektorerna besöker varandras arbetsplatser.

Kommunikationsavdelningen publicerar nyheter som gäller miljöfrågor på den kyrkliga samfällighetens och församlingarnas webbplatser.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarspersoner
Personalen känner till miljökonsekvenserna av den egna verksamheten	Miljöfrågor inkluderas i personalens introduktionsmaterial	Personalen känner till miljökonsekvenserna av den egna verksamheten samt innehållet och kraven i miljödiplomet	Kontinuerligt	Verksamhetssektorernas ledare och chefer
Egen mellanutvärdering	En mellanutvärdering av miljöprogrammet görs efter halva diplomperioden. Mellanutvärderingen utförs genom att de olika verksamhetssektorerna besöker varandras arbetsplatser. I mellanutvärderingen granskas utfallet av miljöprogrammet och uppdaterade mål ställs upp för den återstående perioden.		2025	Verksamhetssektorernas ledare, chefer, miljöansvariga

VERKSAMHET OCH EKONOMI

Församlingarna och varje arbetsenhet i Vasa kyrkliga samfällighet lyfter årligen upp ett eller flera miljömål i sin verksamhets- och ekonomiplan. Förverkligandet av målen följs upp och rapporteras årligen i samfällighetens bokslut och verksamhetsberättelse.

Vasa kyrkliga samfällighets upphandlingsanvisningar kommer att uppdateras under diplomperioden. När upphandlingsanvisningarna uppdateras beaktas upphandlingarnas ansvarsfaktorer samt miljö- och klimatvänliga upphandlingar. Personalen utbildas i tillämpningen av miljökriterier vid upphandling. Målet är en praxis där varje anställd som sköter upphandlingar beaktar de miljökonsekvenser som varje upphandling har samt kan beakta upphandlingarnas ansvarsfaktorer och miljökriterier i enlighet med upphandlingsanvisningarna.

Det finns utrymme att öka användningen av miljömärkta produkter och att betona betydelsen av detta för personalen. I samband med miljöutredningen kom det fram att de anställda inte automatiskt värdesätter miljövänligt märkta produkter vid upphandlingar.

Vasa kyrkliga samfällighet ser det som viktigt att gynna ansvarsfulla företag i sin placeringsverksamhet. Den kyrkliga samfällighetens kapitalförvaltare har undertecknat de av FN understödda PRI-principerna och är medlemmar i Finsif som främjar ansvarsfull placering.

Vasa kyrkliga samfällighet har uppdaterat sin strategi för ansvarsfull placering år 2021. I placeringsstrategin beaktas Kyrkans pensionsfonds anvisningar för ansvarsfull placering. I enlighet med strategin En kolneutral kyrka 2030 beaktas klimatmålen i placeringsverksamheten, och inga direkta placeringar görs i bolag som producerar fossila bränslen.

Den kyrkliga samfälligheten tillsammans med dess församlingar styr sina medel till kyrkans officiella missionsorganisationer och till internationell diakoni.

Inom den kyrkliga samfälligheten har man effektiviserat användningen av nya elektroniska system samt nya och gamla program, vilket för sin del minskar till exempel pappersförbrukningen och således bidrar till en miljövänlig utveckling.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Samfällighetens enheter och församlingar definierar årligen minst ett konkret miljömål i verksamhets- och ekonomiplanen.	Alla verksamhetssektorer anger årligen sina egna miljömål och rapporterar årligen till miljöarbetsgruppen hur målen har förverkligats.	Utvärderingen av hur målen har förverkligats sker årligen i samfällighetens bokslut.	Årligen	Kyrkoherdarna och enheternas chefer Miljöarbetsgruppen
	Miljöarbetsgruppen följer upp utfallet av miljöprogrammets mål vid sina sammanträden.	Vasa kyrkliga samfällighets miljöarbetsgrupp följer upp utfallet under åren 2024–2025 genom rapportering i den kyrkliga samfällighetens verksamhetsplan och bokslut.	Kontinuerligt	Miljöarbetsgruppen
Den kyrkliga samfällighetens upphandlingsanvisningar uppdateras	Upphandlingsanvisningarna uppdateras så att upphandlingarnas ansvarsfaktorer samt miljö- och klimatvänliga upphandlingar beaktas i anvisningarna.		2025	Ekonomidirektören, förvaltningschefen
	Den kyrkliga samfälligheten utbildar de anställda i tillämpningen av miljökriterier vid upphandling.	Andelen upphandlingar som värderar miljökriterier	2025–2026	
Beaktande av upphandlingarnas miljökonsekvenser	Dubbelupphandlingar undviks. En eventuell sam användning bland verksamhetssektorerna och församlingarna beaktas.	Alternativa sätt som tagits i bruk och med vilka man har minskat anskaffningarna, såsom lån och sam användning	Kontinuerligt	Ansvariga för upphandlingar
	Miljömärkta produkter väljs alltid när det är möjligt.	Andelen miljömärkta produkter.	Kontinuerligt	Alla arbetsenheter
Missionsarbete och internationell diakoni	Målet är att de medel som styrs till missionsarbete och internationell diakoni är över 2 % av kyrkoskatten.	Medel som styrs till missionsarbete och internationell diakoni.	Kontinuerligt	Ekonomidirektören, förvaltningschefen

MILJÖFOSTRAN

Församlingarna fördjupar och uppdaterar sina uppgjorda planer för miljöfostran för diplomperioden. Varje församling har planer som bäst tjänar den egna verksamheten och verksamhetskulturen, inklusive mål som är lämpliga för verksamheten och uppföljning av målen.

I alla församlingar firar man regelbundet skapelsens söndag. Miljöfrågorna är en del av alla församlingars årliga gudstjänstplanering och gudstjänstliv. Särskilda andakter och gudstjänster med miljöteman har i församlingarna firats i parker, skoga och naturen. Naturen och miljön är ett naturligt inslag i de här gudstjänsters teman. Varje församling använder teman som anknyter till naturen och skapelsens värde i allt andaktsliv. Dessa teman har också beaktats i psalmanvändningen i varje församling, speciellt i gudstjänsterna som firas i naturen. Dessa teman fördjupas och fortgår under miljödiplomperioden.

Varje församling har miljöfostran i människans olika utvecklingsfaser. Miljöfostran upplevs i församlingarna som en viktig del av församlingens uppgifter, ansvaret för skapelsen är en del av den kristna tron. Församlingarna har en livlig utflyktsverksamheten där miljöfostran ingår som en naturlig del. Grön skribakriterierna beaktas.

Församlingarna använder naturstigar i sin miljöfostran. Vandringer ordnas regelbundet. Församlingarnas retreatverksamhet är livlig och har engagerade församlingsmedlemmar både som deltagare och ledare. Församlingsborna har till exempel en WhatsApp-grupp där det delas tips om naturupplevelser och platser att stilla sig vid.

I framtiden kan naturstigar utvecklas till exempel till Kyrkholmen i Lillkyro, omgivningen kring Lillkyro kyrka, begravningsplatsen, Vasa begravningsplats samt Pilgrimskyrkan och -stigen i Köklot.

I Trefaldighetskyrkan finns ett pilgrimscenter som hör till St Olav Ostrobothnialeden där pilgrimsvandrare kan stämpla sitt pilgrimspass samt stilla sig och få information om den nya österbottniska rutten.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Miljöfostran i församlingarna	Uppdatering av församlingarnas planer för miljöfostran	Arbetet med miljöfostran grundar sig på planen för miljöfostran. Uppföljning av målen ingår i planen.	En gång i året	Miljöarbetsgruppen, församlingarnas miljöansvariga, församlingarnas anställda som ansvarar för fostran. Behandlas på medarbetarsamlingar och ges till kännedom till församlingsråden.
	Förstärka miljöfostran som en naturlig del av den dagliga verksamheten	Alla anställda är medvetna om miljöfostrans betydelse och miljöfostran har sammanfogats till en del av den normala verksamheten.	Kontinuerligt	Alla anställda, miljöansvariga
	Etablering av miljöteman i församlingarnas gudstjänstliv	Genomförda andakter och gudstjänster med miljöteman	Kontinuerligt	De som planerar det årliga andakts- och gudstjänstlivet
Utökning av församlingarnas miljökommunikation	Miljökommunikationen utökas och från årsklockan för ekologiska evenemang plockas de evenemang ut som är meningsfulla att gå med i den egna verksamheten		Kontinuerligt	Kontinuerligt
Naturstigar till begravningsplatserna och andra områden	Informationstavlor eller en applikation som leder vandraren till att fundera över sitt förhållande till Gud, naturen och människor.	Infotavlorna eller apparna är i bruk.	2025–2027	Arbetsgrupp med församlingarnas och begravningsväsendets arbetstagare.

AVFALLSHANTERING OCH CIRKULÄR EKONOMI

Vasa kyrkliga samfällighets avfallshanteringsplan uppdateras år 2024. I avfallshanteringsplanen ställer man upp mål för att minska mängden avfall och effektivisera insamlingen av nyttoavfall. I planen redogörs också för de metoder som används för att uppnå målen.

En utredning om avfallshanteringen görs hösten 2024, då anställda intervjuades om brister i avfallshanteringen. Dessutom gör en avfallskartläggning hösten 2024. I kartläggningen går man igenom sorteringskärlen och antalet sorteringskärl.

I uppsättningen av avfallshanteringsutredningens mål beaktas Kyrkans miljödiplom samt Kyrkans energi- och klimatstrategi En kolneutral kyrka 2030.

Ordnandet av avfallshanteringen definieras av EU:s avfallsdirektiv, den riksomfattande avfallsplanen, avfallslagen med dess förordningar samt kommunala avfallshanteringsföreskrifter. Det har kommit och kommer att komma förändringar i dessa som måste efterföljas. På grund av kommande uppdateringar har den kyrkliga samfälligheten inte fullt ut börjat förverkliga den uppgjorda avfallshanteringsplanen, utan ändringar görs inom en snar framtid inom ramen för lagstiftningens övergångsperioder.

Målet under diplomperioden är att utbilda de anställda så att de förstår avfallslagens mest centrala saker med tanke på verksamheten. Dessutom ska de ansvariga för fastigheternas avfallshantering utbildas så att de kan ge anvisningar till fastigheternas användare om sorteringen. Den kunniga personalen ger obehindrat anvisningar till andra församlingsmedlemmar och användarna av lokalerna om sorteringen.

Tanken är att konkurrensutsätta serviceproducenterna för avfallsuppsamling så att avtalen och tjänsterna följer dagens krav (uppföljning av avfallsmängden, digital uppföljning med mera). Med uppföljning av avfallsmängden strävar man till att minska avfallsmängden.

Enhetliga sorteringsanvisningar skaffas till varje fastighet, såväl till sorteringsplatserna inomhus som utomhus. Sorteringsanvisningarna läggs upp i fastigheterna år 2024. Då görs nödvändiga åtgärder enligt ändringarna i avfallshanteringsföreskrifterna. De enhetliga sorteringsanvisningarna guidar användarna till att sortera rätt.

Kemikaliernas skyddsinformationsblad och deras placering har granskats före 6/2021 i den kyrkliga samfälligheten. Härefter görs en kontinuerlig uppföljning när kemikalier köps in och trots den kontinuerliga uppföljningen granskas situationen en gång per år. När det gäller skadeförebyggande utrustning och förstahjälpen-utrustning har en granskning gjorts i början av år 2021.

Den kyrkliga samfälligheten har vidtagit åtgärder med hänsyn till cirkulär ekonomi. Till exempel: i den kyrkliga samfälligheten repareras och renoveras användbart lösöre, elektronik har skaffats genom leasing, man har försökt effektivisera användningen av elektroniska tjänster och program och överskottsmaterial har utnyttjats till exempel i hobbyverksamheten. Köken ger material som kan återanvändas till hobbyverksamheten, såsom metall- och glasburkar, gamla tallrikar, gamla bordsdukar och kaffepaket. Största delen av möblerna i de tillfälliga utrymmena på Rådhusgatan är från Skolhusgatans/Vasaesplanadens utrymmen, övriga möbler som har varit funktionsdugliga är i bruk i våra andra fastigheter eller har donerats vidare för nytt bruk.

I byggandet har man beaktat den cirkulära ekonomin genom att återanvända gammalt material som tagits ur bruk och återanvända det i den kyrkliga samfällighetens byggprojekt. Ett bra exempel är renoveringen av pastorskansliet, där de gamla skärmarna som fungerat som rumsavdelare återvanns som fönster i de nya mellanväggarnas konstruktioner.

Lillkyro församling har en egen loppmarknad. Församlingarna har också haft återanvändningsevenemang, till exempel bytesverksamhet av böcker. Vi samarbetar med Vasa mathjälp kring tillvaratagandet av överbliven mat.

Det finns tydliga instruktioner om hur sorteringen fungerar på begravningsplatserna. Instruktionerna hittas också på den kyrkliga samfällighetens webbplats. Man strävar efter att minska avfallsmängden på begravningsplatserna under diplomperioden med hjälp av instruktioner. Redan en liten förändring i attityderna när det gäller hågkomsten av avlidna inverkar positivt på en minskad avfallsmängd. Besökarna instrueras och vägleds till mera hållbara val. De får instruktioner om att minska antalet plastljus, använda glasljus, om LED-ljus, skötselgravarnas miljökonsekvenser, förmultnade blomsterarrangemangs botten, principen om en blomma vid hågkomsten osv.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
De anställda instrueras i avfallslagen genom att det ordnas utbildning om ämnet	De anställda utbildas så att de får kunskap om avfallslagen och avfallshanteringsföreskrifterna. Utbildningen av personalen sker efter att den reviderade avfallslagen har trätt i kraft.	Personalen känner till sitt ansvar som avfallsproducent och är medveten om hur viktigt det är att sortera.	2024	Miljöarbetsgruppen Den kyrkliga samfälligheten
De anställda som ansvarar för avfallshanteringen instrueras i lokala föreskrifter om avfallshantering och avfallshanteringsanläggningar	Som en följd av den reformerade avfallslagen är förändringar i Vasaregionens avfallshanteringsföreskrifter att vänta. De anställda som ansvarar för avfallshanteringen får instruktioner om de förnyade föreskrifterna när avfallslagen träder i kraft och Vasaregionens avfallshanteringsföreskrifter ändras.	Ansvariga för avfallshanteringen och fastigheterna känner till de föreskrifter som gäller avfallshanteringen i fastigheterna.	2025	Fastighetsväsendet
Farligt avfall och utbildning för de ansvariga	Ansvarspersonerna utbildas i att känna till avfallsslagens föreskrifter samt kemikalielagstiftningen.		Kontinuerligt / Enligt behov	Fastighetsväsendet
	Kemikalier som orsakar minst fara väljs ut att användas.		Kontinuerligt	De som köper in kemikalier, ansvariga för farligt avfall och kemikalier
	Ändamålsenlig lagring av farligt avfall och fortsatt hantering av det ordnas, inklusive bokföring.	I fastigheterna finns lagenliga lagringsplatser där avfallet samlas ihop och varifrån det förs vidare till fortsatt hantering.	Kontinuerlig uppföljning	Ansvariga för farligt avfall och kemikalier
Minskning av avfallsmängden	Återvinningen effektiveras genom att effektivera uppföljning, instruktioner, kommunikation och sortering av avfall	Fyllningsgraden i avfallsskärmen följs upp från elektroniska system.	Kontinuerligt	Fastighetsväsendet, den ansvariga för avfallshanteringen, kökspersonalen, alla anställda
	Mål för och uppföljning av avfallsmängdens minskning	Uppföljningsrapport om avfallsminskningen årligen i miljödiplomets rapportering	Årligen	Miljöarbetsgruppen

MAT OCH KÖK

I Vasa kyrkliga samfällighet verkar fyra storhushållskök som har verksamhet året om.

Alla råvaror beställs målmedvetet och med eftertanke. I menyplaneringen strävar man efter en så enhetlig och effektiv lageromsättning som möjligt för de livsmedel som används. Mat som blivit över vid lunchserveringen kyls omedelbart ner och utnyttjas vid diakonimåltiderna. Dessutom samarbetar man med Vasa mathjälp som ser till att överskottsmat kommer till användning.

Samfällighetens kök har en förpackningsmaskin med vars hjälp maten packas i portionsförpackningar och på så sätt får man lättare maten vidare för utdelning i portionsförpackningar.

Användningen av engångskärl har minskat i den kyrkliga samfällighetens verksamhet. Under kommande diplomperiod strävar man efter att minska användningen av engångskärl mer än förut och begränsa användningen endast till särskilda undantagsfall.

Vasa kyrkliga samfällighet, den finska och svenska församlingen och Lillkyro församling är Rättvis handelsförsamlingar. I samband med serveringar informeras det med broschyrer att rättvisemärkt kaffe och te används.

I samfälligheten prioriteras inhemsk mat och närproducerad mat när det är möjligt.

Under den kommande diplomperioden är målet att öka andelen vegetarisk mat vid serveringarna. Nu just tillreds vegetarisk kost för vegetarianer och veganer om de ber om det på förhand. I konfirmandundervisningen och på lägren serveras minst tre vegetariska måltider per vecka. Vid serveringen på sammanträden har man övergått till en mera hälsosam linje. Det bjuds på bland annat smörgåsar, frukter, grönsakstallrikar, smoothies. På serveringarna inverkar ändå beställarens önskemål, som styrs mot ett mera hälsosamt och vegetariskt håll i den mån det är möjligt.

Bland kökspersonalen har tre anställda miljöpasset.

Vid Österhankmo och Alskathemmets lägergårdar har man slutat använda brickor vid varje måltid. Tack vare den här åtgärden har mängden disk minskat med flera tiotals maskiner per dag, vilket har minskat miljöpåverkan av förbrukningen avsevärt varje dag. I användningen av olika maskiner strävar man efter att minimera förbrukningen. Ugnen, spisen och diskmaskinen startas vid behov.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Minskning av matsvinnet	Samarbete med Vasa mathjälp. Överbliven mat utnyttjas vid diakonimåltiderna samt packas i portioner och delas ut till exempel till äldre via diakoniarbetet.	Mängden mat som blir till svinn	Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen
	Omsorgsfull planering och ändamålsenliga råvaruansaffningar.		Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen
	Mera miljöfostran genom att berätta om klimatkonsekvenserna av matproduktionen under temaveckor.		Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen
Minskning av kökens miljö- och klimatkonsekvenser	Avstå från engångskärl	Minskat antal engångskärl som ännu används	Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen
	Mer vegetarisk kost	Andelen ökad vegetarisk kost	Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen
	Ansvarsfulla och etiska inköp av fisk. MSC- och ASC-märkt fisk	Mängden ansvarsfull fisk som skaffas till den kyrkliga samfälligheten	Kontinuerligt	Kosthållschefen, kökspersonalen

ENERGI OCH FASTIGHETER

Vasa kyrkliga samfällighet förde in alla basuppgifter om sina byggnader i byggnadsregistret Basis år 2020. I Basis har också förts in tillgänglig energiförbrukning från och med år 2018.

Fastighetsstrategin uppdateras år 2024. I strategin kommer man att definiera riktlinjerna för användningen av byggnaderna för de kommande åren och de mål som ställts upp i kyrkans energi- och klimatstrategi tas i beaktande.

De senaste åren har byggnadernas användningsgrad höjts genom att mer effektivt använda bokningsprogrammet Katrina och genom att styra lokalerna till en mera förnuftig användning sett till lokalbokningarna. Målet har varit att börja använda lokaler som inte utnyttjas till fullo också till annat så att mängden lokaler och deras placering motsvarar behovet. Man har också strävat efter att koncentrera verksamheten. Dessutom försöker man effektivisera lokalernas användbarhet för flera ändamål. En del av de lokaler som inte utnyttjats till fullo har man avstått från under de föregående åren. Man har avstått från flera lokaler som man hyrt av utomstående aktörer och verksamheterna har placerats i egna lokaler, vilket har höjt de egna lokalernas användningsgrad. Behovet av lokaler utvärderas i den nya fastighetsstrategin.

Ett mål i strategin En kolneutral kyrka 2030 är att minska fastigheternas koldioxidutsläpp. Vasa kyrkliga samfällighet har som mål att hitta lösningar på hur man kan avstå från oljeuppvärmning och fossila bränslen senast år 2025. För närvarande kommer cirka 28 procent av ursprunget till den el som används i Vasa kyrkliga samfällighet från fossila energikällor. För fjärrvärmens del är den kolneutrala produktionen 78 procent. Vid Alskathemmets lägergård har oljeuppvärmning ändrats så att det är en reservvärmekälla medan en luft-vattenvärmepump är den huvudsakliga värmekällan. Oljeuppvärmningen i Sundom och Lillkyro prästgårdar byts till bergvärme sommaren 2024. I Österhankmo lägergård har Optiwatti smarta värmeregleringssystem tagits i bruk. Det sänker värmen i de utrymmen som inte används.

Vasa kyrkliga samfällighet har ett styrsystem för fastighetsunderhållet, där underhållande åtgärder bokförs. Programmet som används är Granlund Manager. Det ger aktuell information om fastigheterna. Med hjälp av programmet får man all information om underhåll samt fastighetens dokument samlad på en plats. Även långtidsplanerna antecknas i systemet.

I Granlund Manager anges alla serviceboksarbeten som utförs i fastigheterna. För uppgifter som utförs mera sällan än en gång i veckan kommer en påminnelse i telefonen till vaktmästarna och personer som sköter fastighetsteknikens service. Även reparationsarbeten och som inte faller inom ramen av servicearbete och större investeringsreparationer dokumenteras i programmet.

Förbrukningen följs upp via Granlund Manager. Programmet ger kontinuerligt rapporter om driftsförbrukningen, så med hjälp av förbrukningsuppföljningen är den optimala förbrukningsnivån på det klara för den kyrkliga samfällighetens fastigheter.

I samband med grundrenoveringar har fastighetsautomationssystemen förbättrats till moderna system, med hjälp av vilka man kan utföra inställningar och uppföljning också mobilt. Ett system som fungerar mobilt, oberoende av plats, gör att man kan reagera snabbare och möjliggör en bättre prioritering av uppgifter. Detta ger också bättre kvalitet på verksamheten för lokalernas användare. De gamla fastighetsautomationssystemen som ännu används kan fjärrstyras från Skolhusgatan. Strävan är att de äldre automationssystemen byts ut under åren 2025–2026.

Man försöker reglera vattenflödena i den kyrkliga samfällighetens värmeelementnätverk rätt, så att uppvärmningsenergin förmedlas jämnt till värmeaggregaten för att motsvara lokalernas värmebehov. Ventilationssystemens mekaniska skick kontrolleras och de rengörs och servas regelbundet. Systemens drifttider har optimerats så att de motsvarar den verkliga användningen av lokalerna. Till Roparnäs kyrkorum och Gerby församlingshem har man skaffat koldioxidgivare. Till Brändö församlingsgårds källare har ett anskaffats ett torksystem som torkar golvplattan och nedre delen av väggen. Det går att på distans följa med hur systemet fungerar. Dessutom finns i Brändö församlingsgård ett Freesi-system som mäter värmen, koldioxiden, mängden småpartiklar och voc-sammansättningsnivå. I Sundom dagklubsbyggnad och på Skolhusgatan finns luftrenare.

Österhankomo lägergård och Brändö församlingsgårds tak har fått Cool Roof-ytskikt som minskar behovet av att kyla ned utrymmena i fastigheten.

Vasa kyrkliga samfällighet planerar ett nytt ämbetshus. I byggprojektet har man som mål att beakta kretsloppstänkandet och olika aspekter av byggprojektets miljökonsekvenser på ett övergripande sätt, från planeringsskedet till förverkligandet och användningen.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabeller	Ansvarsperson(er)
Minskning av energiförbrukningen	Man satsar på smart värmestyrning	Uppföljning av energiförbrukningen	Kontinuerligt	Fastighetsväsendet
	Förnyandet av fastighetsautomationen fortsätter	Äldre system uppdateras	Kontinuerligt	Fastighetsväsendet
	Maskiner och apparater förnyas	I samband med årsservicen	Kontinuerligt	Fastighetsväsendet
	Belysningen ändras till ledbelysning		Kontinuerligt	
	Utbildning i fastighetsautomation för vaktmästarna	Alltid då ett nytt system tas i bruk. Optiwatti till Öösterhankmo Optiwatti till kyrkorna i Sundom och Lillkyro	2024 2025	Fastighetsväsendet
	Årligt deltagande i energisparveckan	Genomförd kampanj	Årligen	Energiansvarig, personalen
Fastigheternas koldioxidutsläpp minskas	Uppvärmningsformen för de fastigheter som har oljeuppvärmning byts till ett mera miljövänligt alternativ	Bergvärme till prästgårdarna i Sundom och Lillkyro Avslutande av oljeuppvärmningen i Siltaranta	2024 2025	Fastighetsväsendet
	Konkurrensutsättning av elen så att inga fossila bränslen används i produktionen		2025	Fastighetsväsendet

BEGRAVNINGSPLATSER OCH GRÖNOMRÅDEN

Begravningsplatsernas skötselplan uppdaterades 2023. I skötseln av begravningsplatserna beaktas underhållets miljöaspekter.

På begravningsplatserna gynnas platsspecifik bevattning. Med hjälp av platsspecifik bevattning minskas onödig vattenförbrukning genom att vattna endast det som behövs. Personalen på begravningsplatserna följer noggrant med vattenbehovet. Underbevattningsbrickor för blommor används på torra platser.

På begravningsplatserna har man helt övergått till gödslingsmedel som frigörs långsamt samt till naturliga gödslingsmedel. I ogräsbekämpningen används endast mekaniska metoder, bekämpningsmedel används inte alls.

Arbetsmaskinerna på begravningsplatserna är relativt nya och även i fortsättningen strävar man efter att hålla maskinparken så ny som möjligt. Man kommer att satsa på batteridrivna arbetsmaskiner allt eftersom

de kommer ut på marknaden. När man väljer ut arbetsmaskiner är målet att prioritera utsläppssnåla alternativ. Regelbunden service utförs på alla maskiner.

Begravningsväsendets alla egna allmänna planteringar är perenner. När de fleråriga växterna väljs ut används sorter som trivs i Vasas tillväxtförhållanden. Såsom det förutsätts i miljödiplomet tas perennskötsel med som ett alternativ till den traditionella blomsterskötseln och prissätts konkurrenskraftigt.

De naturliga och obebyggda områdena som omger begravningsplatserna sköts mycket lätt. Dessutom finns det lätt skötta skogsdungar på begravningsplatsområdena som hålls så naturliga och orörda som möjligt. Främmande arter har rensats bort från begravningsplatserna.

Vasas begravningsplatsers historia och begravningsplatsernas kulturvärden inventerades år 1993. Inventeringen av begravningsplatserna utfördes av Kaj Höglund från Österbottens museum. Man har värnat om kulturarvet genom att bevara gamla begravningsplatsdelars särdrag samt värdefulla gravvårdar. Alla hjältegravsområden har iståndsatts, huvudminnesmärket har rätats ut och gravstenarna reparerats. Förgyllningarna på gravstenarna från år 1918 har förnyats och Svenska kullen har renoverats. På Nya begravningsplatsen har cirka 60 meter av den gamla stenmuren rustats upp. På Gamla begravningsplatsen planeras en upprustning av stenmuren mot Vörågatan.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarspersoner
Perenner presenteras som alternativ till ettåriga sommarblommor. Exempel på olika sorter läggs till på webbplatsen.	Det har informerats om perenner som ett alternativ till ettåriga sommarblommor		2023	Begravningsväsendet
Utredningar i anslutning till uppdateringen av miljödiplomet samt inskolning av personalen	En miljöarbetsgrupp för begravningsväsendet bildas som representerar hela den stadigvarande personalen inom begravningsväsendet	Miljöarbetsgruppens genomförda samlingar Uppnådda miljöfördelar och personans lyckade engagemang	Bildande av miljöarbetsgrupp 2021, Gruppen sammanträder 2 gånger per år.	Begravningsväsendet
	Föreläsning av en expert i branschen	Personalen känner på ett övergripande sätt till miljökonsekvenserna som förorsakas av det egna arbetet och har etablerat miljövänliga arbetssätt som en del av sitt arbete	Enligt behov	Den miljöansvariga, Arbetsledningen

Miljöprogram 2025–2027

Miljöutbildning för begravningsplatspersonalen, genomgång av skötselplanen	Personalen på begravningsplatserna instrueras i begravningsplatsernas miljöanvisningar samt i miljövänliga arbetssätt	Personalen känner på ett övergripande sätt till miljökonsekvenserna som förorsakas av det egna arbetet och har etablerat miljövänliga arbets-sätt som en del av sitt ar- bete	Kontinuerligt	Den miljöansvariga, Arbetsledningen
	Underhållet av fåglarnas fågelholkar fortgår och insekthotell utvecklas.	Kartläggning av behovet, antalet holkar och insekthotell samt deras placering.	Kontinuerligt	Begravningsväsendet, begravningsväsendets arbetsledning
Beaktande av miljöfrågor samt ökning av naturligheten på begravningsplatserna	Gamla kantstensgravar som återlämnats till församlingen hålls i skick		Genomförs som en kontinuerlig åtgärd efter de primära arbetena.	Arbetsledningen
	I samband med att en kantstensgrav tas i bruk på nytt rekommenderas de anhöriga att använda de gamla befintliga minnesmärkena och kantstenarna.		Kontinuerligt	
	Minskad vattenförbrukning	Den verkliga vattenförbrukningen och en förändrad förbrukning på begravningsplatserna	Vattenförbrukningen följs årligen upp	Den miljöansvariga/ Arbetsledningen

SKOGAR OCH ANDRA NATUROMRÅDEN

Vasa kyrkliga samfällighets skogsplan har gjorts upp av Södra Österbottens skogsvårdsförening, som också sköter om uppföljningen och verkställandet. Den kyrkliga samfällighetens nyaste skogsplan gjordes upp i mars 2020.

Skogsvårdsplanen har gjorts i enlighet med Vasa kyrkliga samfällighets mål. Som ett mål i skogsvårdsplanen nämns en hållbar virkesproduktion och jämna avverkningsinkomster. Hållbar skogsvård tar hänsyn till den kapacitet som anvisats för utnyttjande av skog på ett säkert sätt, så att det proportionellt växer mer träd än det fälls. På så sätt tryggas skogens funktion som en effektiv kolsänka.

Inga avverkningar eller skogsvårdsåtgärder planeras sommartid från år 2021 framåt.

Som medlem i skogsvårdsföreningen är Vasa kyrkliga samfällighets skogar automatiskt med i den regionala

skogscertifieringen PEFC. PEFC är ett internationellt skogscertifieringssystem, som främjar ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart skogsbruk i hela världen.

Av den kyrkliga samfällighetens skogsareal är över 22 hektar skyddsområde i NATURA 2000-programmet. Ett NATURA-område finns på Heikkiläs skogsfastighet.

I den kyrkliga samfällighetens skogar finns några skogsobjekt som är befriade från skogsbehandling. Områdena har inte officiellt registrerats för frivilligt skydd, men de har lämnats utan skogsbehandlingsåtgärder. Värdefulla skogsobjekt finns på Maunukselas skogsfastighet, där det finns två orörda myrområden.

Båda objekten har lämnats obehandlade när det gäller skogsvård, och det kommer aldrig att utföras några skogsvårdsåtgärder i dem.

Om potentiella skyddade arter påträffas i planerings- eller inledningsskedet av åtgärderna, meddelas detta till skogscentralen och ett skyddsområde avgränsas från den eventuella avverknings- eller behandlingsåtgärden med en radie av cirka 20 meter. Om det är frågan om till exempel en fridlyst fågelarts häckningsplats som inte är i aktiv användning försöker man bevara häckningsområdet oskadat. I planeringen av skogsvårdsåtgärder följs skogslagen och naturvårdslagen.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Viktiga naturvärden beaktas när skogsavverkningar och skogsvård planeras	När avverkningar planeras beaktas fåglarnas häckningstider. Avverkningar görs inte på sommaren, boträd och andra stora träd sparas. Viktiga objekt sett till sina naturvärden och arter lämnas utan skogsvårdsåtgärder.		Utreds 2025	Fastighetsväsendet

TRAFIK

Vasa kyrkliga samfällighets resereglemente om personalresor uppdateras med beaktande av miljökonsekvenserna.

Den kyrkliga samfälligheten har en leasingbil med dieselmotor. Begravningsväsendets maskin- och fordonspark är relativt ny. Begravningsväsendet har tre fordon i användning samt flera större arbetsmaskiner. När man väljer ut arbetsmaskiner är målet att prioritera utsläppssnåla alternativ. Service på fordonen utförs regelbundet vid kompetenta servicefirmor. Motorvärmare används alltid under vintern.

För att minska transportbehovet har man strävat efter att logistiskt ordna transporter så förnuftigt som möjligt och man har försökt koncentrera dem så att transporter sköts så systematiskt som möjligt för att minimera antalet transporter. Interna varutransporter sköter man i regel själva. Interna förflyttningar av varor är många till antalet. Körkilometer och bränsleförbrukning bokförs noggrant. Till lägergårdarna ordnas

Miljöprogram 2025–2027

samåkning med buss. Man strävar efter att ordna transporter så de föregående lägerdeltagarna kan transporteras bort med samma buss som de nya deltagarna transporterades till lägret.

Samåkning understöds alltid bland personalen så långt det är möjligt. Den kyrkliga samfälligheten och Vasa svenska församling har cyklar avsedda för sam användning. Dessa kan lånas av personalen för tjänsteresor. Målsättningen är att minska bilkörningen.

Ämbetshusets parkeringsområde har fått en laddningsstation för elbilar.

Alla anställda i den kyrkliga samfälligheten har uppmuntrats att delta i cykelkampanjen ”kilometrikisa” (kilometertävling). Vi har varit med i kilometrikisa redan i flera år.

Mål	Åtgärder	Mätare	Tidtabell	Ansvarsperson(er)
Den kyrkliga samfälligheten uppdaterar resereglementet med beaktande av miljökonsekvenserna	I resereglementet beaktas förutom den totalekonomiska lönsamheten också resesättets miljökonsekvenser.		2025	Förvaltningschefen
Minska rese- och transportbehovet	Distansmöten, distansarbete och strömmade evenemang utökas/fortsätter. Det ordnas utbildning om att delta på distans.	Andelen distansmöten ökas. Minskat belopp av utbetalda kilometerersättningar	Kontinuerligt	Cheferna, närcheferna
Minska bränsleutsläpp från trafiken	Vid anskaffning av arbetsmaskiner och bilar beaktas miljökonsekvenserna, alternativa energikällor och låga utsläpp	Andelen arbetsmaskiner och fordon med låga utsläpp. Minskade miljökonsekvenser av maskinerna.	Kontinuerligt	Ekonomidirektören, förvaltningschefen, chefen för begravningsväsendet, ansvariga för upphandlingar
	Uppmuntra till samåkning och cykling	Minskat belopp av utbetalda kilometerersättningar	Kontinuerligt	Cheferna, närcheferna
	Flygresor undviks. I första hand mera utsläppssnåla färd-sätt, men om man måste flyga kompenseras resorna. För att undvika flygande och resande, utreds alltid först möjligheten att delta på distans.		Kontinuerligt	Hela personalen

Miljöprogram 2025–2027

Mer gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik	Arbetsgivaren erbjuder en cykel som anställningsförmån.		2024	Ekonomidirektören, förvaltningschefen
	I den mån det är möjligt ordnas evenemang vid platser som man kan komma till med kollektivtrafik. Evenemangen planeras så att de passar med kollektivtrafikens tidtabeller. I samband med informeringen om evenemangen nämns kollektivtrafikens förbindelser.		Kontinuerligt	De som ordnar evenemangen